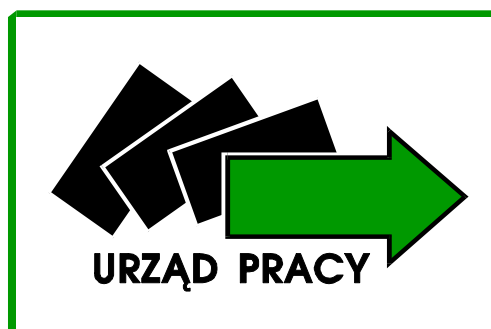

**RANKING ZAWODÓW DEFICYTOWYCH
I NADWYŻKOWYCH
W WOJEWÓDZTWIE OPOLSKIM
W II PÓŁROCZU 2010 ROKU**

OPOLE, kwiecień 2011

Spis treści

Wstęp.....	3
1.1. Bezrobotni według zawodów	5
1.2. Napływ bezrobocia.....	6
1.3. Długotrwałe bezrobocie w zawodach	7
1.4. Analiza bezrobocia wg PKD ostatniego miesiąca pracy.....	10
2. Analiza ofert pracy wg zawodów i ich grup.....	13
2.1. Oferty pracy według zawodów oraz grup zawodowych	13
2.2. Rankingi zawodów ze względu na wskaźnik szansy uzyskania oferty pracy.....	16
3. Analiza zawodów deficytowych i nadwyżkowych	19
3.1. Zawody deficytowe	19
3.2. Zawody w równowadze	22
3.3. Zawody nadwyżkowe.....	23
Podsumowanie	26

Wstęp

Wojewódzki Urząd Pracy w Opolu zgodnie z zapisami ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (art. 8 ust. 1 pkt 3) opracował analizę zawodów deficytowych i nadwyżkowych za II półrocze 2010 roku. Jest ona jednym z zadań samorządu województwa w zakresie polityki rynku pracy.

Celem sporządzenia opracowania monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych jest stworzenie ich rankingów, które stanowią narzędzie dla monitoringu, czyli procesu obserwowania zjawisk zachodzących na opolskim rynku pracy. Dzięki jego realizacji poprzez systematyczne określanie kierunków i natężenia zmian zachodzących w strukturze zawodowo – kwalifikacyjnej na lokalnych i regionalnym rynku pracy planuje się zwiększenie efektywności organizowanych szkoleń dzięki dostosowaniu ich kierunków do potrzeb pracodawców, a także poprzez udostępnienie wyników działań władzom oświatowym oraz dyrekcjom szkół będą one mogły korygować poziom, strukturę i treść kształcenia zawodowego¹. Monitoring ułatwi także działania mające zaktywizować osoby długotrwale bezrobotne. Aby jednak traktować wyniki MZDiN jako trafne i rzetelnie diagnozujące sytuację na rynku pracy, jego metodologia powinna zostać udoskonalona – chociażby poprzez analizę ofert prasowych czy internetowych.

Monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych prowadzony jest w oparciu o ujednolicone dla całego kraju *Zalecenia metodyczne* opracowane przez Departament Rynku Pracy Ministerstwa Gospodarki i Pracy, a podstawowym źródłem informacji są raporty półroczne opracowane przez powiatowe urzędy pracy oraz dane statystyczne pochodzące z systemu statystyki publicznej.

Zgodnie z wytycznymi otrzymanymi z Departamentu Rynku Pracy MPiPS raport, tak jak i opracowania wcześniejsze, będzie zawierał trzy wątki analityczne, które będą obejmowały: analizę bezrobocia wg zawodów, ofert pracy wg zawodów, ogólną analizę zawodów deficytowych i nadwyżkowych.

Podstawą niniejszego opracowania jest wybór definicji podstawowych kategorii pojęciowych:

- Przez **monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych** należy rozumieć proces systematycznego obserwowania zjawisk zachodzących na rynku pracy dotyczących kształtowania popytu na pracę i podaży zasobów pracy w przekroju terytorialno –

---

¹ *Krajowy Plan Działań na Rzecz Zatrudnienia na 2005 rok*, Ministerstwo Gospodarki i Pracy, Warszawa 2004, s. 28.

zawodowym oraz formułowania na tej podstawie ocen, wniosków i krótkotrwałych prognoz niezbędnych dla prawidłowego funkcjonowania systemu kształcenia zawodowego, jak również systemu szkolenia bezrobotnych oraz osób poszukujących zatrudnienia.

- Poprzez **zawód deficytowy** należy rozumieć zawód, na który występuje na rynku pracy wyższe zapotrzebowanie niż liczba osób poszukujących pracy w tym zawodzie.
- Poprzez **zawód nadwyżkowy** należy rozumieć zawód, na który występuje na rynku pracy mniejsze zapotrzebowanie niż liczba osób poszukujących pracy w tym zawodzie.
- **Zawód** należy definiować jako zbiór zadań (zespół czynności) wyodrębnionych w wyniku społecznego podziału pracy, wykonywanych stale lub z niewielkimi zmianami poprzez poszczególne osoby i wymagających odpowiednich kwalifikacji (wiedzy i umiejętności) zdobytych w wyniku kształcenia lub praktyki.
- **Klasyfikacja zawodów i specjalności** została wprowadzona na podstawie rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 10 grudnia 2002 roku i służy ona ujednoczeniu nazewnictwa zawodów i specjalności występujących w gospodarce i na rynku pracy oraz racjonalnemu planowaniu obsługi rynku pracy i określaniu jego struktury zawodowej. Ostatnia aktualizacja miała miejsce na podstawie rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 kwietnia 2010 roku, na jej podstawie m.in. wprowadzono do klasyfikacji 564 nowe zawody. Struktura klasyfikacji jest wynikiem grupowania zawodów na podstawie podobieństwa kwalifikacji zawodowych wymaganych dla realizacji zadań danego zawodu (specjalności), z uwzględnieniem dwóch aspektów kwalifikacji, tj. ich poziomu i specjalizacji. Wymienione kryteria posłużyły grupowaniu poszczególnych zawodów i specjalności w 10 grup wielkich, 43 grupy duże, 132 grupy średnich i 444 grupy elementarne, przy czym te ostatnie obejmują 2 360 zawodów i specjalności. W klasyfikacji zastosowano kod sześciocyfrowy. Pierwsza cyfra oznacza grupę wielką, druga dużą, trzecia średnią, czwarta elementarną, natomiast dwie pozostałe cyfry podają miejsce zawodu czy specjalności w określonej grupie elementarnej.

Zmiana Klasyfikacji Zawodów i Specjalności, zwłaszcza w zakresie kodów dla poszczególnych zawodów, spowodowała częściową nieprzystawalność wobec klasyfikacji z roku 2007. Dotąd standardem było, iż ranking opracowywany po drugim półroczu był raportem rocznym, zawierającym dane scalone z obydwu półroczy. W roku 2010, z racji

tej zmiany, zaistniała konieczność opracowania dwóch rankingów, prezentujących osobno dane za I i II półrocze 2010 roku.

1.1. Bezrobotni według zawodów

T-I/W-1 Bezrobotni wg zawodów w województwie opolskim. Stan w końcu II półrocza 2010 roku

Lp.	Kod zawodu	Nazwa zawodu	Bezrobotni ogółem	W tym				
				kobiety	absolwenci		powyżej 12 miesięcy	
					razem	kobiety	razem	kobiety
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	"000000"	Bez zawodu	7289	4428	905	534	252	152
2	"522301"	Sprzedawca*	4633	4077	262	243	1217	1081
3	"515303"	Robotnik gospodarczy	2191	919	14	9	481	244
4	"722204"	Ślusarz*	1567	26	38	0	285	11
5	"711202"	Murarz*	1321	7	67	0	255	3
6	"331403"	Technik ekonomista*	881	780	84	68	181	176
7	"753105"	Krawiec*	811	794	4	4	218	217
8	"512001"	Kucharz*	732	638	15	11	199	190
9	"263102"	Ekonomista	730	589	43	32	173	138
10	"411004"	Technik prac biurowych*	661	566	27	22	177	161
11	"911207"	Sprzątaczką biurowa	617	606	5	4	207	205

W przeciągu II półrocza omawianego roku w obrębie struktury zawodów nie zachodziły istotne zmiany wobec wcześniejszych okresów sprawozdawczych. W porównaniu do I półrocza - oprócz wzrostu liczebności bezrobotnych – ich struktura praktycznie nie zmieniła się. jedynym przetasowaniem było wzajemne przesunięcie się zawodów ekonomisty i krawca

. W rankingu największy wzrost liczby bezrobotnych odnotowano wśród osób bez zawodu (o 1 474 osoby), co było wynikiem dużego wzrostu liczby absolwentów (o 320 osób) oraz, prawdopodobnie, większych kłopotów tej grupy wobec zwiększonej konkurencji na rynku pracy. O 284 osoby wzrosła liczba zarejestrowanych w zawodzie sprzedawcy. Duży spadek odnotowano w zawodzie robotnika gospodarczego (o 344 osoby), przy czym należy

pamiętać, iż jest to zawód specyficzny, w znacznym stopniu kształtowany przez zatrudnienie subsydiowane.

Uogólniając strukturę bezrobocia w województwie na poziomie grup zawodowych, należy podkreślić dwie rzeczy: szczególnie duży udział 7 grupy wielkiej – Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy (i jest to zjawisko stałe) oraz wyraźny wzrost udziału grupy 5 (o 7,3 pp.) i spadek udziału w ramach grupy 9 (o 6 pp.). Tradycyjnie już marginalny charakter ma wielkość bezrobocia w grupie 1 oraz 0. Poniżej zaprezentowano ranking malejący grup wielkich na podstawie wielkości odsetka bezrobotnych.

1. **Grupa 7:** Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy – 31,2 %
2. **Grupa 5:** Pracownicy usług osobistych i sprzedawcy – 24,1 %
3. **Grupa 3:** Technicy i inny średni personel – 12,9 %
4. **Grupa 9:** Pracownicy przy pracach prostych – 9,0%
5. **Grupa 2:** Specjaliści – 8,8 %
6. **Grupa 8:** Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń – 5,8 %
7. **Grupa 4:** Pracownicy biurowi – 4,6 %
8. **Grupa 6:** Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy – 3,0 %
9. **Grupa 1:** Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy – 0,5 %
10. **Grupa 0:** Siły zbrojne – 0,1%

1.2.Napływ bezrobocia

Jak ilustruje poniższa tabela, zawody charakteryzujące się najwyższym napływem do bezrobocia pokrywają się w większości z zawodami o najwyższej liczbie bezrobotnych. Świadczy o tym, że trudna sytuacja osób w tych zawodach ma charakter trwały, notując obok dużego poziomu bezrobocia również stały, wysoki napływ. Warto również zauważyć, iż czołówce rankingu zawodów o najwyższym poziomie napływu dużą część stanowią zawody szkolne, w których w II półroczu rejestrowało się wielu absolwentów (zwłaszcza bez zawodu, sprzedawców, techników ekonomistów, ekonomistów, murarzy i techników mechaników).

W porównaniu z sytuacją na koniec I półrocza roku 2010, odnotować należy, że struktura napływu bezrobotnych wg zawodu nie uległa większej zmianie. Wyjątkiem jest zawód technika mechanika, nieobecny w czołowej dwunastce pół roku wcześniej.

W porównaniu z okresem styczeń – czerwiec 2010 roku niższy napływ do bezrobocia charakteryzował jedynie zawody: technika prac biurowych i robotnika budowlanego.

T- I/W-2 Napływ bezrobotnych wg zawodów w województwie opolskim w II półroczu 2010 roku

Lp.	Kod zawodu	Nazwa zawodu	Bezrobotni ogółem	W tym		
				kobiety	absolwenci	
					razem	kobiety
1	2	3	4	5	6	7
1	"000000"	Bez zawodu	9950	5280	1697	1002
2	"522301"	Sprzedawca*	3704	3274	373	355
3	"515303"	Robotnik gospodarczy	1892	779	35	17
4	"711202"	Murarz*	1296	2	105	0
5	"722204"	Ślusarz*	1286	15	70	0
6	"331403"	Technik ekonomista*	779	648	159	129
7	"263102"	Ekonomista	762	616	112	84
8	"512001"	Kucharz*	651	509	33	20
9	"753105"	Krawiec*	642	628	9	9
10	"411004"	Technik prac biurowych*	591	487	75	66
11	"311504"	Technik mechanik*	585	38	104	0
12	"931301"	Robotnik budowlany	574	8	10	0

* zawód szkolny

1.3. Długotrwałe bezrobocie w zawodach

Na podstawie wielkości wskaźnika długotrwałego bezrobocia oszacowano duże i elementarne grupy zawodów implikujących długotrwałe bezrobocie oraz przejawiających równowagę na wojewódzkim rynku pracy między podażą a popytem na pracę. Obserwując poniższą tabelę nietrudno zauważyć, że grupy najbardziej narażone na długotrwałe bezrobocie pochodzą z dolnych rejonów układu klasyfikacyjnego (grupy wielkie od 5 do 9) w przeciwieństwie do grup o małym ryzyku. Zmiana w klasyfikacji (np. grupa 73 w poprzedniej klasyfikacji nazywała się „Robotnicy zawodów precyzyjnych, ceramicy, wytwórcy wyrobów galanteryjnych, robotnicy poligraficzni i pokrewni”, a w nowej „Rzemieślnicy i robotnicy poligraficzni”) spowodowała, że nie dokonano porównania z sytuacją w I półroczu 2010 roku.

T-I/W8. Ranking zawodów generujących długotrwałe bezrobocie w województwie opolskim w II półroczu 2010 roku wg dużych grup zawodów

Lp.	Kod dużej grupy zawodów	Nazwa dużej grupy zawodów	Wskaźnik długotrwałego bezrobocia
1	2	3	4
1	"53"	Pracownicy opieki osobistej i pokrewni	0,4364
2	"73"	Rzemieślnicy i robotnicy poligraficzni	0,3538
3	"96"	Ładowacze nieczystości i inni pracownicy przy pracach prostych	0,3354
4	"91"	Pomoce domowe i sprzątaczk	0,3189
5	"63"	Rolnicy i rybacy pracujący na własne potrzeby	0,3095
6	"82"	Monterzy	0,306
7	"12"	Kierownicy do spraw zarządzania i handlu	0,2951
8	"62"	Leśnicy i rybacy	0,2938
9	"13"	Kierownicy do spraw produkcji i usług	0,2838
10	"11"	Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i dyrektorzy generalni	0,2683
11	"81"	Operatorzy maszyn i urządzeń wydobywczych i przetwórczych	0,2669
12	"92"	Robotnicy pomocniczy w rolnictwie, leśnictwie i rybołówstwie	0,26
13	"41"	Sekretarki, operatorzy urządzeń biurowych i pokrewni	0,2544
14	"42"	Pracownicy obsługi klienta	0,2536
15	"94"	Pracownicy pomocniczy przygotowujący posiłki	0,2532
16	"52"	Sprzedawcy i pokrewni	0,252
17	"14"	Kierownicy w branży hotelarskiej, handlu i innych branżach usługowych	0,25
18	"61"	Rolnicy produkcji towarowej	0,2487
19	"75"	Robotnicy w przetwórstwie spożywczym, obróbce drewna, produkcji wyrobów tekstylnych i pokrewni	0,2463
20	"43"	Pracownicy do spraw finansowo-statystycznych i ewidencji materiałowej	0,2349
21	"44"	Pozostali pracownicy obsługi biura	0,2297
22	"83"	Kierowcy i operatorzy pojazdów	0,2278
23	"93"	Robotnicy pomocniczy w górnictwie, przemyśle, budownictwie i transporcie	0,2273
24	"51"	Pracownicy usług osobistych	0,2232
25	"33"	Średni personel do spraw biznesu i administracji	0,217
26	"31"	Średni personel nauk fizycznych, chemicznych i technicznych	0,2122
27	"72"	Robotnicy obróbki metali, mechanicy maszyn i urządzeń i pokrewni	0,2081
28	"71"	Robotnicy budowlani i pokrewni (z wyłączeniem elektryków)	0,2048

Lp.	Kod dużej grupy zawodów	Nazwa dużej grupy zawodów	Wskaźnik długotrwałego bezrobocia
1	2	3	4
29	"26"	Specjaliści z dziedziny prawa, dziedzin społecznych i kultury	0,1962
30	"54"	Pracownicy usług ochrony	0,1883

Ranking zawodów generujących długotrwałe bezrobocie na Opolszczyźnie stworzono na podstawie wielkości wskaźnika długotrwałego bezrobocia oraz w oparciu o odpowiedni poziom liczby napływających bezrobotnych w danej strukturze zawodu w pierwszym półroczu 2008 roku. Należy tu jednak poczynić pewne zastrzeżenie: dane z poniższej tabeli odnoszą się jedynie do zawodów, w których na koniec roku zarejestrowanych było co najmniej 5-ciu bezrobotnych. Wielkość tę, z braku jakichkolwiek wytycznych, przyjęto arbitralnie. Mniej liczne grupy pominięto, wychodząc z założenia, że sytuacja, w której np. 1 zarejestrowana osoba bezrobotna jest jednocześnie osobą długotrwałe bezrobotną i daje wskaźnik o maksymalnej wartości, jest sytuacją mylącą.

T-I/W-8 Ranking zawodów generujących długotrwałe bezrobocie w województwie opolskim w II półroczu 2010 roku wg elementarnych grup zawodów

Lp.	Kod elementarnej grupy zawodów	Nazwa elementarnej grupy zawodów	Wskaźnik długotrwałego bezrobocia
1	2	3	4
ZAWODY W NAJWYŻSZYM STOPNIU GENERUJĄCE DŁUGOTRWAŁE BEZROBOCIE			
1	"5311"	Opiekunowie dziecięcy	0,7
2	"1330"	Kierownicy do spraw technologii informatycznych i telekomunikacyjnych	0,6
3	"2355"	Nauczyciele sztuki w placówkach pozaszkolnych	0,5556
4	"6122"	Hodowcy drobiu	0,4815
5	"8159"	Operatorzy maszyn do produkcji wyrobów włókienniczych, futrzarskich i skórzanych gdzie indziej niesklasyfikowani	0,4667
7	"4223"	Operatorzy centrali telefonicznych	0,4615
6	"7314"	Ceramicy i pokrewni	0,4554
8	"4225"	Pracownicy biur informacji	0,4444
9	"8141"	Operatorzy maszyn do produkcji wyrobów gumowych	0,4444

Lp.	Kod elementarnej grupy zawodów	Nazwa elementarnej grupy zawodów	Wskaźnik długotrwałego bezrobocia
1	2	3	4
10	"5322"	Pracownicy domowej opieki osobistej	0,4318
ZAWODY W NAJNIŻSZYM STOPNIU GENERUJĄCE DŁUGOTRWAŁE BEZROBOCIE			
1	"7224"	Szlifierze narzędzi i polerowacze metali	0
2	"9122"	Czyściciele pojazdów	0
3	"5246"	Wydawcy posiłków	0
4	"2521"	Projektanci i administratorzy baz danych	0
5	"2621"	Archiwiści i muzealnicy	0
6	"2433"	Specjaliści do spraw sprzedaży (z wyłączeniem technologii informacyjno-komunikacyjnych)	0
7	"2111"	Fizycy i astronomowie	0
8	"3311"	Dealerzy i maklerzy aktywów finansowych	0
9	"2352"	Nauczyciele szkół specjalnych	0
10	"4224"	Recepcjoniści hotelowi	0,0192

Z danych zamieszczonych w powyższej tabeli wynika, że w największym stopniu ryzykiem długotrwałego bezrobocia obarczeni są reprezentanci zawodów nie wymagających wysokich kwalifikacji. Wyjątek stanowią tu zawody z grup: 1330 - Kierownicy do spraw technologii informatycznych i telekomunikacyjnych i 2355 - Nauczyciele sztuki w placówkach pozaszkolnych.

1.4. Analiza bezrobocia wg PKD ostatniego miesiąca pracy

Na koniec pierwszego półrocza 2010 roku najliczniejszą grupę bezrobotnych stanowiły osoby zatrudnione wcześniej w sekcji przetwórstwa przemysłowego (7 932 osoby), w dalszej kolejności zaś w działalności nie zidentyfikowanej (6 172 osoby) oraz w handlu hurtowym i detalicznym (5 711 osób). Są to te same sekcje, co przed rokiem oraz w I półroczu 2010 roku.

Sekcje PKD, generujące najwięcej miejsc pracy, jak zwykle nie do końca pokrywają się z sekcjami notującymi największą liczbę bezrobotnych na koniec II-go półrocza. Najlepszym przykładem są tu sekcje: opieki zdrowotnej i pomocy społecznej, działalności w zakresie usług administrowania i działalności wspierającej, działalności profesjonalnej,

naukowej i technicznej oraz edukacji, gdzie liczba rejestrujących się oraz w pozostających w bezrobociu jest wyraźnie niższa niż wielkość napływu ofert. Należy jednak pamiętać, że w skład tych sekcji wchodzi często jednostki publiczne, a więc zgłaszające oferty stażowe czy zatrudnienia subsydiowanego. Szczegółowo strukturę bezrobocia wg rodzaju działalności ostatniego miejsca pracy w zależności od liczby rejestrujących się bezrobotnych prezentuje poniższa tabela.

T-I/W-9 Bezrobotni wg rodzaju działalności ostatniego miejsca pracy oraz oferty pracy w województwie w II półroczu 2010 roku

Lp.	Sekcja PKD	Bezrobotni		Oferty pracy	
		zarejestrowani w II-półroczu	stan w końcu II-półrocza	zgłoszone w II-półroczu	stan w końcu II-półrocza
1	2	3	4	5	6
1	Przetwórstwo przemysłowe	7932	9009	3081	253
2	Działalność nie zidentyfikowana	6172	6478	0	0
3	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	5711	6182	2399	166
4	Budownictwo	3490	3676	1777	125
5	Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	3463	3179	3158	44
6	Pozostała działalność usługowa	2434	2639	667	41
7	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	1004	1129	353	3
8	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	929	957	476	22
9	Edukacja	900	835	1023	36
10	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	873	914	1118	89
11	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	820	971	1313	48
12	Transport i gospodarka magazynowa	817	869	640	32
13	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	748	784	802	127

14	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	698	634	585	10
15	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	420	465	167	0
16	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	357	364	399	42
17	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	350	329	346	7
18	Informacja i komunikacja	174	197	288	9
19	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	78	96	23	1
20	Górnictwo i wydobywanie	63	85	6	2
21	Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	4	10	1	0
22	Organizacje i zespoły eksterytorialne	1	4	1	0
23	Ogółem	37438	39806	18623	1057

We wskazanych powyżej czołowych sekcjach gospodarki pod względem wielkości generowanej liczby bezrobotnych kwestia wykorzystania wpływających ofert zatrudnienia prezentuje się różnie. Najwyższym stopniem wykorzystania charakteryzują się: działalność związana z obsługą rynku nieruchomości (100%), rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (99,2%), administracja publiczna (98,6%) oraz działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją (98,3%). Drugi biegun stanowią oferty wpływające z sekcji: działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (84,2%) oraz działalność finansowa i ubezpieczeniowa (89,5%). Generalnie jednak stopień wykorzystania ofert ogółem był bardzo wysoki (94,3%).

2. Analiza ofert pracy wg zawodów i ich grup

2.1. Oferty pracy według zawodów oraz grup zawodowych

Jednym z warunków poprawy sytuacji na rynku pracy jest nieustanny napływ nowych ofert zatrudnienia. W ciągu II-półrocza 2010 roku w województwie opolskim pozyskano 18 623 ofert pracy, czyli o 1 065 ofert mniej niż w tym samym okresie roku ubiegłego. Najwięcej wolnych miejsc pracy wykazano w następujących zawodach: robotnik gospodarczy, sprzedawca, technik prac biurowych, robotnik budowlany i technik administracji. Widać tu, podobnie jak i w latach poprzednich, wpływ ofert subsydiowanych, napędzających popyt na zawód robotnika gospodarczego, technika prac biurowych i technika administracji. Sytuacja przedstawiona w poniższej tabeli jest w znacznym stopniu homogeniczna z sytuacją z końca I półrocza 2010 roku. Warto przy tym zaznaczyć, że w każdym z zawodów czołowych (pierwsza 25-tka) pod względem ilości napływu ofert nie ma żadnego, dla wykonywania którego potrzebne byłoby wykształcenie wyższe. Na uwagę zasługuje duży stopień korespondencji (adekwatności) pomiędzy zawodami notującymi wysoki poziom napływu ofert a zawodami charakteryzującymi się najwyższym poziomem bezrobocia, wynikający również z tego, iż o wielkości popytu decyduje kilka raptem zawodów.

T-I/W-3 Oferty pracy wg zawodów w województwie opolskim w II półroczu 2010 roku

Lp.	Kod zawodu	Nazwa zawodu	Oferty pracy	
			Zgłoszone w I-półroczu	Stan w końcu I-półrocza
1	2	3	4	5
1	"515303"	Robotnik gospodarczy	3804	10
2	"522301"	Sprzedawca*	1087	81
3	"411004"	Technik prac biurowych*	1042	33
4	"931301"	Robotnik budowlany	669	21
5	"334306"	Technik administracji*	393	13
6	"711202"	Murarz*	310	26
7	"833203"	Kierowca samochodu ciężarowego	302	20
8	"432103"	Magazynier	289	18
9	"911207"	Sprzątaczką biurowa	279	6
10	"422201"	Pracownik centrum obsługi telefonicznej (pracownik call	237	119

Lp.	Kod zawodu	Nazwa zawodu	Oferty pracy	
			Zgłoszone w I-półroczu	Stan w końcu I-półroczu
1	2	3	4	5
		center)		
11	"961302"	Robotnik placowy	234	0
12	"524404"	Telemarketer	212	1
13	"332203"	Przedstawiciel handlowy	196	15
14	"541390"	Pozostali pracownicy ochrony osób i mienia	195	2
15	"816026"	Operator urządzeń przetwórstwa drobiu	180	150
16	"411090"	Pozostali pracownicy obsługi biurowej	166	13
17	"722204"	Ślusarz*	166	2
18	"512001"	Kucharz*	161	7
19	"752205"	Stolarz*	161	1
20	"932911"	Robotnik pomocniczy w przemyśle przetwórczym	160	4
21	"931203"	Meliorant	159	0
22	"412001"	Sekretarka	156	9
23	"932101"	Pakowacz	146	1
24	"541307"	Pracownik ochrony fizycznej bez licencji	145	5
25	"331301"	Księgowy	140	9
26	"411003"	Pracownik kancelaryjny	126	0

*Zawód szkolny

Wśród czołowych pod względem popytu zawodów dwa charakteryzują się bardzo wysokim poziomem niewykorzystania. Są to zawody pracownika centrum obsługi telefonicznej (119 niewykorzystanych ofert) oraz operatora urządzeń przetwórstwa drobiu (150 niewykorzystanych ofert). Przyczyny mogą leżeć za równo po stronie ofertowej (warunki pracy, mało atrakcyjne wynagrodzenia), jak i podażowej (brak osób o odpowiednich kwalifikacjach lub predyspozycjach).

W II półroczu 2010 roku najwięcej ofert pracy wpłynęło dla pracowników usług osobistych (23,6%, co czwarta oferta pracy), sprzedawców i pokrewnych (9,5%, co dziesiąta oferta pracy) i sekretarek, operatorów urządzeń biurowych i pokrewnych (8,1%, co dwunasta oferta). Podobnie jak i we wszystkich okresach sprawozdawczych wcześniejszych, część grup zawodowych wykazała większy udział ofert niezrealizowanych niż zgłoszonych, co świadczy

o problemach z pozyskaniem pracowników w zawodach przypisanych tym grupom (dotyczy zwłaszcza grupy 52 oraz 81).

T-I/W-3a Oferty pracy wg dużych grup zawodowych w województwie opolskim w II półroczu 2010 roku

Lp.	Kod dużej grupy zawodu	Nazwa dużej grupy zawodu	Oferty pracy	
			Zgłoszone w II-półroczu 2007 roku (%)	Stan na koniec II-półrocza (%)
1	2	3	4	5
1	"51"	Pracownicy usług osobistych	23,6	4,1865
2	"52"	Sprzedawcy i pokrewni	9,5	13,0351
3	"41"	Sekretarki, operatorzy urzędzeń biurowych i pokrewni	8,1	5,2331
4	"71"	Robotnicy budowlani i pokrewni (z wyłączeniem elektryków)	7,5	6,4699
5	"93"	Robotnicy pomocniczy w górnictwie, przemyśle, budownictwie i transporcie	6,8	2,4738
6	"33"	Średni personel do spraw biznesu i administracji	5,1	4,8524
7	"72"	Robotnicy obróbki metali, mechanicy maszyn i urządzeń i pokrewni	3,7	1,6174
8	"75"	Robotnicy w przetwórstwie spożywczym, obróbce drewna, produkcji wyrobów tekstylnych i pokrewni	3,4	3,3301
9	"83"	Kierowcy i operatorzy pojazdów	3,2	2,9495
10	"81"	Operatorzy maszyn i urządzeń wydobywczych i przetwórczych	2,9	16,5587

Sprowadzając analizę do poziomu grup elementarnych zawodów okazuje się, iż najwyższy udział w strukturze wszystkich ofert pracy kumulował się w kategorii gospodarze budynków, a w ramach niej w obrębie zawodu robotnik gospodarczy. Z kolei w przypadku grupy pracowników obsługi biurowej za duży udział ofert odpowiadał przede wszystkim zawód technika prac biurowych. Również i na tym poziomie daje się zauważyć sytuacja, w której udział w ofertach niezrealizowanych przewyższa udział w ofertach napływających. Dotyczy to zawodów związanych ze sprzedażą i handlem oraz ochroną i murarstwem. Również charakterystyczne jest to, że trzy pierwsze grupy zawodowe w rankingu odpowiadają za ponad 1/3 ogółu napływu ofert. Szczegóły zawiera tabela **T-I/W-3a**.

T-I/W-3a Oferty pracy wg elementarnych grup zawodowych w województwie opolskim w II półroczu 2010 roku

Lp.	Kod elementarnej grupy zawodu	Nazwa elementarnej grupy zawodu	Oferty pracy	
			Zgłoszone w II-półroczu 2007 roku (%)	Stan na koniec II-półrocza
1	2	3	4	5
1	"5153"	Gospodarze budynków	20,5	0,9515
2	"4110"	Pracownicy obsługi biurowej	7,2	4,3768
3	"5223"	Sprzedawcy sklepowi (ekspedienci)	6,7	9,5147
4	"9313"	Robotnicy pomocniczy w budownictwie ogólnym	3,6	1,9981
5	"9112"	Pomoce i sprzątaczk biurowe, hotelowe i pokrewne	2,6	2,4738
6	"3343"	Pracownicy administracyjni i sekretarze biura zarządu	2,3	1,4272
7	"5413"	Pracownicy ochrony osób i mienia	2,2	3,4253
8	"8332"	Kierowcy samochodów ciężarowych	1,8	1,9981
9	"4321"	Magazynierzy i pokrewni	1,7	1,9029
10	"7112"	Murarze i pokrewni	1,7	2,4738

2.2. Rankingi zawodów ze względu na wskaźnik szansy uzyskania oferty pracy

Przy analizie ofert pracy wykorzystano także wielkość wskaźnika szansy ich uzyskania w poszczególnych zawodach, w oparciu o którą powstał poniższy ranking. Należy również zaznaczyć, iż przy jego konstruowaniu wzięto pod uwagę liczbę osób bezrobotnych w danej grupie zawodów.

T-I/W-11 Ranking zawodów zgłoszonych w ofertach pracy w województwie opolskim w I półroczu 2010 roku ze względu na wskaźnik szansy uzyskania oferty

Lp.	Kod elementarnej grupy zawodów	Nazwa elementarnej grupy zawodów	Wskaźnik szansy uzyskania oferty
1	2	3	4
ZAWODY CECHUJĄCE SIĘ NAJWYŻSZYM WSKAŹNIKIEM SZANSY UZYSKANIA OFERTY PRACY			
1	"3411"	Dealerzy i maklerzy aktywów finansowych i pokrewni	2,3529
2	"2431"	Archiwiści i muzealnicy	1,4333
3	"8171"	Operatorzy zautomatyzowanych i zrobotyzowanych linii produkcyjnych w przemyśle elektromaszynowym	1,2222
4	"3412"	Pośrednicy ubezpieczeniowi	1
5	"3311"	Nauczyciele praktycznej nauki zawodu i instruktorzy	0,5426
6	"3476"	Animatorzy kultury	0,4722
7	"5131"	Opiekunki dziecięce	0,4574
8	"8111"	Operatorzy maszyn górniczych i pokrewni	0,4512
9	"2233"	Lekarze weterynarii	0,4444
10	"1223"	Kierownicy wewnętrznych jednostek organizacyjnych działalności podstawowej w budownictwie	0,4444
ZAWODY CECHUJĄCE SIĘ NAJNIŻSZYM WSKAŹNIKIEM SZANSY UZYSKANIA OFERTY PRACY			
1	"2212"	Biotechnolodzy	0
2	"2111"	Fizycy i astronomowie	0
3	"3221"	Higieniści	0
4	"2147"	Inżynierowie górnicy, metalurdzy i pokrewni	0
5	"6121"	Hodowcy wyspecjalizowanej produkcji zwierzęcej	0
6	"2242"	Położne	0
7	"6411"	Rolnicy i rybacy pracujący na własne potrzeby	0
8	"2114"	Specjaliści nauk o Ziemi	0
9	"5113"	Przewodnicy turystyczni i piloci wycieczek	0
10	"7111"	Górnicy podziemnej i odkrywkowej eksploatacji złóż i pokrewni	0
11	"7441"	Garbarze skór i pokrewni* (zawód szkolny: Garbarz	0

Lp.	Kod elementarnej grupy zawodów	Nazwa elementarnej grupy zawodów	Wskaźnik szansy uzyskania oferty
1	2	3	4
		skór - obejmuje grupę elementarną 7441)	
12	"7424"	Plecionkarze, szczotkarze i pokrewni	0
13	"7343"	Kopiści, trawiacze, grawerzy i pokrewni	0
14	"8263"	Operatorzy maszyn do szycia	0
15	"8272"	Operatorzy maszyn i urządzeń do produkcji wyrobów mleczarskich	0
16	"8152"	Operatorzy urządzeń do obróbki cieplnej chemikaliów i pokrewni	0
17	"8275"	Operatorzy maszyn i urządzeń do przetwórstwa owoców, warzyw, nasion oleistych i pokrewni	0
18	"8278"	Operatorzy maszyn i urządzeń do produkcji napojów bezalkoholowych, wyrobów alkoholowych i pokrewni	0
19	"7431"	Przygotowywacze włókna i przędzarze	0
20	"2442"	Filozofowie, historycy i politolodzy	0,0014

W województwie opolskim w II półroczu 2010 roku najtrudniej było znaleźć pracę w wybranych grupach zawodów specjalistycznych: biotechnolodzy, fizycy i astronomowie, położne, inżynierowie górnictwa, specjaliści nauk o Ziemi, filozofowie, historycy i pedagodzy oraz – nie mieszczący się w zestawieniu – ekonomiści. Jednak z zawodami związanymi z wyższym wykształceniem występuje kwestia ich znacznej mobilności i aktywności (wg BAEL najwyższe wskaźniki zatrudnienia i aktywności zawodowej) i posiadania wielu kwalifikacji uzupełniających (prawo jazdy, znajomość języków, biegła obsługa urządzeń IT itp.), dzięki czemu osoby takie rzadko trafiają na dłużej do bezrobocia, nawet przy braku ofert z PUP. Jak wykazały badania przeprowadzone w Małopolsce, podstawowym kanałem rekrutacji specjalistów z wyższym wykształceniem jest Internet.

Z kolei o oferty pracy nie musieli martwić się – podobnie jak przed rokiem oraz w I półroczu 2010 – przedstawiciele grup: dealerów i maklerów aktywów finansowych, archiwistów i muzealników oraz operatorów zautomatyzowanych i zrobotyzowanych linii produkcyjnych. Wskaźnik równy jedności zanotowała grupa klasyfikująca pośredników ubezpieczeniowych.

3. Analiza zawodów deficytowych i nadwyżkowych

3.1. Zawody deficytowe

Analizując poszczególne zawody pod względem wielkości wskaźnika intensywności nadwyżki (deficytu) zawodów wyróżniono zawody nadwyżkowe, deficytowe i wykazujące równowagę na rynku pracy. Następnie zostały one spolaryzowane dodatkowo poprzez odniesienie się do wyodrębnionego na określonym pułapie średniej miesięcznej nadwyżki (deficytu) podaży siły roboczej, co pozwoliło na wyłonienie faktycznie istotnych z punktu widzenia regionalnego rynku pracy zawodów i wskazanie ich w postaci rankingu ujętego w poniższej tabeli. Należy przy tym dokonać istotnego komentarza metodologicznego: warunkiem umieszczenia zawodu w poniższym rankingu było tu założenie, iż musi się on charakteryzować średniomiesięcznym napływem ofert na poziomie co najmniej 2,0 – tak, by wyeliminować te zawody, które są nieistotne dla obrazu sytuacji na rynku, notując bardzo niski popyt (np. wpłynięcie 1 oferty w ciągu półrocza) przy braku podaży, co daje maksymalny wskaźnik intensywności deficytu.

T-I/W-4 Zawody deficytowe w województwie opolskim w II półroczu 2010 roku

Lp.	Kod zawodu	Nazwa zawodu	Średnia miesięczna liczba ofert pracy zgłoszonych w II-półroczu	Średnia miesięczna liczba zarejestrowanych bezrobotnych w II-półroczu	Średnia miesięczna nadwyżka (deficyt) podaży siły roboczej w II-półroczu	Wskaźnik intensywności nadwyżki (deficytu) zawodów
1	2	3	4	5	6	7
ZAWODY DEFICYTOWE						
1	"335690"	Pozostali funkcjonariusze służby więziennej	2,1667	0	-2,1667	MAX
2	"712301"	Monter ciepłych budynków	3	0	-3	MAX
3	"721202"	Operator automatów spawalniczych	2,3333	0	-2,3333	MAX
4	"816026"	Operator urządzeń przetwórstwa drobiu	30	0,3333	-29,6667	90
5	"531202"	Asystent nauczyciela przedszkola	11,3333	0,1667	-11,1667	68
6	"422201"	Pracownik centrum	39,5	0,6667	-38,8333	59,25

Lp.	Kod zawodu	Nazwa zawodu	Średnia miesięczna liczba ofert pracy zgłoszonych w II-półroczu	Średnia miesięczna liczba zarejestrowanych bezrobotnych w II-półroczu	Średnia miesięczna nadwyżka (deficyt) podaży siły roboczej w II-półroczu	Wskaźnik intensywności nadwyżki (deficytu) zawodów
1	2	3	4	5	6	7
		obsługi telefonicznej (pracownik call center)				
7	"711606"	Układacz nawierzchni drogowych	16,6667	0,3333	-16,3333	50
8	"524404"	Telemarketer	35,3333	0,8333	-34,5	42,4
9	"541308"	Pracownik ochrony fizycznej I stopnia	9,5	0,3333	-9,1667	28,5
10	"351290"	Pozostali technicy wsparcia informatycznego i technicznego	8,5	0,3333	-8,1667	25,5
11	"522302"	Sprzedawca w branży mięsnej	7	0,5	-6,5	14
12	"921401"	Pomocniczy robotnik przy konserwacji terenów zieleni	2,3333	0,1667	-2,1667	14
13	"821305"	Monter sprzętu radiowego i telewizyjnego	6,6667	0,5	-6,1667	13,3333
14	"411003"	Pracownik kancelaryjny	21	1,6667	-19,3333	12,6
15	"235301"	Lektor języka angielskiego	3,6667	0,3333	-3,3333	11
16	"833202"	Kierowca ciągnika siodłowego	4,8333	0,5	-4,3333	9,6667
17	"611303"	Ogrodnik*	9,3333	1,1667	-8,1667	8
18	"712903"	Monter żaluzji	2,3333	0,3333	-2	7
19	"262101"	Archiwista	7	1,1667	-5,8333	6
20	"332101"	Agent ubezpieczeniowy	6,6667	1,3333	-5,3333	5
21	"814104"	Wulkanizator	5,6667	1,1667	-4,5	4,8571
22	"214109"	Specjalista kontroli jakości	3,1667	0,6667	-2,5	4,75
23	"811104"	Operator koparki	6,3333	1,3333	-5	4,75
24	"931290"	Pozostali robotnicy pomocniczy w budownictwie drogowym, wodnym i pokrewni	3,1667	0,6667	-2,5	4,75
25	"343203"	Florysta*	2,3333	0,5	-1,8333	4,6667
26	"524302"	Konsultant / agent	2,3333	0,5	-1,8333	4,6667

Lp.	Kod zawodu	Nazwa zawodu	Średnia miesięczna liczba ofert pracy zgłoszonych w II-półroczu	Średnia miesięczna liczba zarejestrowanych bezrobotnych w II-półroczu	Średnia miesięczna nadwyżka (deficyt) podaży siły roboczej w II-półroczu	Wskaźnik intensywności nadwyżki (deficytu) zawodów
1	2	3	4	5	6	7
		sprzedaży bezpośredniej				
27	"961201"	Sortowacz surowców wtórnych	2,3333	0,5	-1,8333	4,6667
28	"334302"	Asystent dyrektora	2,1667	0,5	-1,6667	4,3333

*zawód szkolny

Na podstawie danych za II półrocze 2010 można wyciągnąć kilka ostrożnych wniosków o tendencjach występujących w zawodach deficytowych. Część spośród zawodów w powyższym rankingu (m.in. florysta, agent ubezpieczeniowy, telemarketer, pracownik kancelaryjny, archiwista) miało charakter deficytowy również w roku 2009 roku oraz w I półroczu 2010. Tym samym można mówić o utrwalającym się deficycie w tych zawodach.

Jednocześnie, patrząc przez pryzmat wielkości średniomiesięcznego deficytu (czyli liczby ofert, które statystycznie pozostawały nie obsadzone przez napływających bezrobotnych w każdym miesiącu), wyróżnić trzeba dwie profesje związane z wykorzystywaniem telefonu (pracownik call-center i telemarketer), gdzie przeciętnie ponad 30 ofert miesięcznie nie znajdowało osoby w tym zawodzie. Wysoki deficyt wykazały także zawody: operatora urządzeń do przetwórstwa drobiu, asystenta nauczyciela przedszkola, układacza nawierzchni drogowych, pracownika kancelaryjnego.

3.2. Zawody w równowadze

T-I/W-4 Zawody wykazujące równowagę w województwie opolskim w II półroczu 2010 roku.

Lp.	Kod zawodu	Nazwa zawodu	Średnia miesięczna liczba ofert pracy zgłoszonych w II-półroczu	Średnia miesięczna liczba zarejestrowanych bezrobotnych w II-półroczu	Średnia miesięczna nadwyżka (deficyt) podaży siły roboczej w II-półroczu	Wskaźnik intensywności nadwyżki (deficytu) zawodów
1	2	3	4	5	6	7
ZAWODY WYKAZUJĄCE RÓWNOWAGĘ NA RYNKU PRACY						
1	"334390"	Pozostali pracownicy administracyjni i sekretarze biura zarządu	3,5	3,1667	-0,3333	1,1053
2	"811105"	Operator koparko - ładowarki	8,1667	7,5	-0,6667	1,0889
3	"712501"	Monter / składacz okien	12,3333	11,5	-0,8333	1,0725
4	"711101"	Konserwator budynków	5,3333	5	-0,3333	1,0667
5	"712204"	Posadźcarz*	2,6667	2,5	-0,1667	1,0667
6	"741103"	Elektryk*	8	7,8333	-0,1667	1,0213
7	"234201"	Nauczyciel przedszkola	9	9	0	1
8	"522201"	Kierownik sali sprzedaży	3	3	0	1
9	"814290"	Pozostali operatorzy maszyn do produkcji wyrobów z tworzyw sztucznych	2,1667	2,3333	0,1667	0,9286
10	"711990"	Pozostali robotnicy budowlani robót stanu surowego i pokrewni gdzie indziej niesklasyfikowani	4,8333	5,3333	0,5	0,9062

*zawód szkolny

Na dynamicznym rynku pracy trwała równowaga pomiędzy napływem ofert i dostępnością siły roboczej jest stanem trudnym do osiągnięcia. Dlatego też trudno o wskazanie tu jakichkolwiek tendencji: ranking zawodów w równowadze jest co pół roku inny. Przegląd zawodów wykazujących równowagę nie daje się sklasyfikować ze względu na rodzaj wykonywanej pracy (*stricte* fizyczny bądź umysłowy) i jest to jedyne podobieństwo do statystyk roku ubiegłego. Metodologiczną granicą analizy zawodów pod kątem ich równowagi był średniomiesięczny napływ ofert i osób na poziomie 2,0000.

3.3.Zawody nadwyżkowe

T-I/W-4 Zawody nadwyżkowe w województwie opolskim w II półroczu 2010 roku

Lp.	Kod zawodu	Nazwa zawodu	Średnia miesięczna liczba ofert pracy zgłoszonych w II-półroczu	Średnia miesięczna liczba zarejestrowanych bezrobotnych w II-półroczu	Średnia miesięczna nadwyżka (deficyt) podaży siły roboczej w II-półroczu	Wskaźnik intensywności nadwyżki (deficytu) zawodów
1	2	3	4	5	6	7
ZAWODY NADWYŻKOWE						
1	"322002"	Technik żywienia i gospodarstwa domowego*	0	35,3333	35,3333	0
2	"264302"	Filolog - filologia obcojęzyczna	0	27	27	0
3	"331402"	Technik agrobiznesu*	0	16,1667	16,1667	0
4	"422402"	Technik hotelarstwa*	0	13,6667	13,6667	0
5	"811101"	Górnik eksploatacji podziemnej*	0	13,6667	13,6667	0
6	"611190"	Pozostali rolnicy upraw polowych	0	12,8333	12,8333	0
7	"611104"	Rolnik upraw polowych	0	11,8333	11,8333	0
8	"612990"	Pozostali hodowcy zwierząt gdzie indziej niesklasyfikowani	0	11,6667	11,6667	0
9	"731802"	Dziemięciarz	0	10,1667	10,1667	0
10	"228204"	Specjalista zdrowia publicznego	0	8,5	8,5	0
11	"314404"	Technik technologii żywności - cukrownictwo	0	7,1667	7,1667	0
12	"251903"	Tester oprogramowania komputerowego	0	7	7	0
13	"263102"	Ekonomista	0,8333	127	126,1667	0,0066
14	"314207"	Technik rolnik*	0,5	47,3333	46,8333	0,0106
15	"311512"	Technik mechanizacji rolnictwa*	0,1667	13,5	13,3333	0,0123
16	"331403"	Technik ekonomista*	1,8333	129,8333	128	0,0141
17	"343403"	Technik organizacji usług gastronomicznych*	0,1667	11,8333	11,6667	0,0141
18	"325511"	Technik ochrony środowiska*	0,1667	11,6667	11,5	0,0143
19	"723190"	Pozostali mechanicy pojazdów samochodowych	0,1667	11,6667	11,5	0,0143
20	"214990"	Pozostali inżynierowie i pokrewni gdzie indziej niesklasyfikowani	0,1667	11	10,8333	0,0152
21	"311924"	Technik technologii odzieży*	0,1667	10,3333	10,1667	0,0161
22	"211301"	Chemik	0,1667	10,1667	10	0,0164

Lp.	Kod zawodu	Nazwa zawodu	Średnia miesięczna liczba ofert pracy zgłoszonych w II-półroczu	Średnia miesięczna liczba zarejestrowanych bezrobotnych w II-półroczu	Średnia miesięczna nadwyżka (deficyt) podaży siły roboczej w II-półroczu	Wskaźnik intensywności nadwyżki (deficytu) zawodów
1	2	3	4	5	6	7
23	"834103"	Mechanik - operator pojazdów i maszyn rolniczych*	0,3333	18,1667	17,8333	0,0183
24	"813101"	Aparatowy procesów chemicznych	0,1667	9	8,8333	0,0185
25	"263302"	Historyk	0,1667	8,6667	8,5	0,0192
26	"741204"	Elektromechanik sprzętu gospodarstwa domowego	0,1667	8,3333	8,1667	0,02
27	"314205"	Technik ogrodnik*	0,1667	8,1667	8	0,0204
28	"264303"	Filolog - filologia polska	0,1667	7,5	7,3333	0,0222
29	"311504"	Technik mechanik*	2,1667	97,5	95,3333	0,0222
30	"311922"	Technik technologii drewna*	0,1667	7,5	7,3333	0,0222
31	"821105"	Monter maszyn i urządzeń przemysłowych	0,1667	7,5	7,3333	0,0222
32	"613003"	Rolnik*	0,5	22,3333	21,8333	0,0224
33	"723304"	Mechanik maszyn i urządzeń do obróbki metali	0,1667	7,3333	7,1667	0,0227
34	"961303"	Zamiatacz	0,1667	6,8333	6,6667	0,0244
35	"711503"	Stolarz budowlany	0,5	19,6667	19,1667	0,0254
36	"242218"	Specjalista do spraw badań społeczno-ekonomicznych	0,3333	13	12,6667	0,0256

Zawody nadwyżkowe, a więc jedno z bardziej niepokojących zjawisk na rynku pracy na przestrzeni lat 2005 – 2010 wykazują duże podobieństwo. Oznacza to, że sytuacja na rynku pracy dla wielu zawodów nie zmienia się i ma charakter statyczny. Świadczy to również o strukturalnych problemach regionalnego bezrobocia. Oczywiście są to jedynie interpretacje oparte na statystyce – a zatem niedoskonałe. Nie uwzględniają one chociażby nielegalnego zatrudnienia części bezrobotnych a także bierności wielu z nich (na skutek np. korzystania z pomocy społecznej, opieki nad dziećmi i osobami zależnymi, dysponowania środkami finansowymi transferowanymi do regionu przez migrującego współmałżonka). Dlatego też wiele zawodów nadwyżkowych charakteryzuje się – w okresie dobrej koniunktury na rynku - spadkiem liczby zarejestrowanych bezrobotnych i przeciętnymi wartościami wskaźnika ryzyka długotrwałego bezrobocia.

Zawodami nadwyżkowymi wykazującymi zerową wartość wskaźnika (takimi, gdzie statystycznie nie ma żadnej szansy na znalezienie oferty, bo takie nie wpływają), są: technik

żywienia i gospodarstwa domowego, filolog - filologia obcojęzyczna, technik agrobiznesu, technik hotelarstwa, górnik eksploatacji podziemnej, rolnik upraw polowych, dziewiarz, specjalista zdrowia publicznego, technik technologii żywności – cukrownictwo oraz tester oprogramowania komputerowego. Warto zwrócić uwagę, iż gros zawodów nadwyżkowych to zawody szkolne (np. technik żywienia i gospodarstwa domowego, technik agrobiznesu, technik hotelarstwa, technik rolnik, technik ekonomista itd.). Jak co roku charakter nadwyżkowy mają też wybrane zawody uzyskane w wyniku studiów wyższych (ekonomista, historyk, filolog filologii polskiej, chemik, specjalista do spraw badań społeczno-ekonomicznych), choć z uwagi na szeroko profilowane kierunki studiów, wysoką aktywność i mobilność zawodową osób wysoko kształconych oraz potwierdzony badaniami małopolskimi fakt, iż oferty pracy dla specjalistów w znikomym stopniu są kierowane do PUP trudno uznać te zawody za rzeczywiście nadwyżkowe.

Struktura zawodów nadwyżkowych nie wskazuje jednoznacznie na określone rodzaje pracy. Podobnie jak w I półroczu 2010 roku, wyjątkiem są jedynie zawody powiązane z sekcją rolniczą (technik rolnik, technik mechanizacji rolnictwa, hodowcy zwierząt, rolnik i pozostali rolnicy upraw polowych, technik ogrodnik). Z kolei obecność w rankingu nauczycieli bądź zawodów powiązanych z sekcją edukacji (historycy, filolodzy filologii polskiej i obcojęzycznej) mogą wskazywać na pierwsze symptomy trudności z zatrudnianiem tej grupy zawodowej, związane z niżem demograficznym. Warto również zwrócić uwagę na sekcję turystyczno-gastronomiczną, skąd pochodzą wyraźnie nadwyżkowe zawody technika hotelarstwa, technika agrobiznesu, technika organizacji usług gastronomicznych oraz na grupę zawodów powiązanych z technologią żywności. Warto zauważyć, że – i jest to typowe od wielu lat – ranking zawodów nadwyżkowych jest zdecydowanie bardziej rozbudowany niż w przypadku zawodów deficytowych – wynika to z „nadwyżkowego” charakteru całego rynku pracy oraz bardziej wyrazistych wskaźników nadwyżki. Pod względem metodologicznym ograniczono pole analizy do zawodów, dla których średniomiesięczna liczba rejestrujących się w bezrobociu wynosi co najmniej 2.

Podsumowanie

- Rok 2010 stanowił – po okresie gwałtownego wzrostu liczby bezrobotnych i spadku wielu wskaźników makroekonomicznych w 2009 roku – czas względnej stabilizacji. Co prawda był to kolejny rok wzrostu liczby zarejestrowanych bezrobotnych, ale jedynie w wymiarze 3,5%. Oczywiście taka sytuacja wpłynęła na strukturę zawodową bezrobotnych, ale przede wszystkim w wymiarze liczbowym. Innymi słowy: struktura czołowych zawodów, w których kumuluje się bezrobocie, pozostała praktycznie bez zmian wobec I półrocza 2010 roku i lat wcześniejszych, wzrosły za to liczebności zarejestrowanych bezrobotnych w tych zawodach. Jedyne wyraźny spadek dotyczył zawodu robotnika gospodarczego, co jednak ma związek z kierowaniem do zatrudnienia subsydiowanego.
- Analiza struktury zawodowej bezrobotnych na koniec 2010 roku oraz struktury zawodowej osób rejestrujących się w bezrobociu jest od lat bardzo zbliżona i pozwala mówić o względnej petryfikacji zjawiska bezrobocia. Jego trzon tworzą stale takie zawody, jak: robotnik gospodarczy, sprzedawca, murarz, ślusarz, technik ekonomista, ekonomista a także osoby bez zawodu. Warto zwrócić uwagę, że wiele zawodów z czołówki rankingu wielkości bezrobocia to zawody szkolne.
- Przy tej okazji nasuwa się kilka spostrzeżeń odnośnie koniecznych korekt w dotychczasowym systemie ofert edukacyjnych: zbyt duży jest bowiem napływ absolwentów do zawodów, które charakteryzują się wysokim poziomem bezrobocia i napływu do bezrobocia. Wypada tu jak co roku wymienić: sprzedawcę, ekonomistę, technika ekonomistę, murarza, ślusarza, krawca, technika mechanika, kucharza, technika prac biurowych. Co jednak warto podkreślić: do zawodów czołowych pod względem wielkości bezrobocia kierowany jest znaczny odsetek ofert zatrudnienia. Nie pokrywa on liczby rejestrujących się bezrobotnych, ale i tak sprawia, że wskaźniki ryzyka długotrwałego bezrobocia są dla tych profesji niskie.
- W kontekście zapotrzebowania na pracę oraz mobilności zawodowej bezrobotnych warto zwrócić baczną uwagę na kilka sekcji gospodarki, które – nawet w dobie kryzysu gospodarczego – generują więcej ofert pracy niż rejestracji osób bezrobotnych. Te branże to: opieka zdrowotna i pomoc społeczna, działalność

w zakresie usług administrowania i działalności wspierającej, działalność profesjonalna, naukowa i techniczna oraz edukacja. Należy jednak pamiętać, że w skład tych sekcji wchodzi często jednostki publiczne, a więc zgłaszające oferty stażowe czy zatrudnienia subsydiowanego.

- W przypadku zawodów deficytowych, notowanych w każdym półroczu, zwraca uwagę zmienność rankingów, utrudniająca formułowanie ogólnych tendencji. Jednak pomimo tego część spośród zawodów w rankingu za II półrocze 2010 roku (m.in. florysta, agent ubezpieczeniowy, telemarketer, pracownik kancelaryjny, archiwista) miało charakter deficytowy również w roku 2009 roku oraz w I półroczu 2010. Tym samym można mówić o utrwalającym się deficycie w tych zawodach.
- Z kolei zawody nadwyżkowe na przestrzeni lat 2005 – 2010 wykazują duże podobieństwo. Oznacza to, że sytuacja na rynku pracy dla wielu zawodów nie zmienia się i ma charakter statyczny. Świadczy to również o strukturalnych problemach regionalnego bezrobocia.
- Zawodami nadwyżkowymi wykazującymi zerową wartość wskaźnika (takimi, gdzie statystycznie nie ma żadnej szansy na znalezienie oferty, bo takie nie wpływają), są: technik żywienia i gospodarstwa domowego, filolog - filologia obcojęzyczna, technik agrobiznesu, technik hotelarstwa, górnik eksploatacji podziemnej, rolnik upraw polowych, dziewiarz, specjalista zdrowia publicznego, technik technologii żywności – cukrownictwo oraz tester oprogramowania komputerowego. Warto zwrócić uwagę, iż gros zawodów nadwyżkowych to zawody szkolne (np. technik żywienia i gospodarstwa domowego, technik agrobiznesu, technik hotelarstwa, technik rolnik, technik ekonomista itd.). Jak co roku charakter nadwyżkowy mają też wybrane zawody uzyskane w wyniku studiów wyższych (ekonomista, historyk, filolog filologii polskiej, chemik, specjalista do spraw badań społeczno-ekonomicznych), choć z uwagi na szeroko profilowane kierunki studiów, wysoką aktywność i mobilność zawodową osób wysoko kształconych oraz potwierdzony badaniami małopolskimi fakt, iż oferty pracy dla specjalistów w znikomym stopniu są kierowane do PUP trudno uznać te zawody za rzeczywiście nadwyżkowe.

- Struktura zawodów nadwyżkowych nie wskazuje jednoznacznie na określone rodzaje pracy. Podobnie jak w I półroczu 2010 roku, wyjątkiem są jedynie zawody powiązane z sekcją rolniczą (technik rolnik, technik mechanizacji rolnictwa, hodowcy zwierząt, rolnik i pozostali rolnicy upraw polowych, technik ogrodnik). Z kolei obecność w rankingu nauczycieli bądź zawodów powiązanych z sekcją edukacji (historycy, filolodzy filologii polskiej i obcojęzycznej) mogą wskazywać na pierwsze symptomy trudności z zatrudnianiem tej grupy zawodowej, związane z niżem demograficznym. Warto również zwrócić uwagę na sekcję turystyczno-gastronomiczną, skąd pochodzą wyraźnie nadwyżkowe zawody technika hotelarstwa, technika agrobiznesu, technika organizacji usług gastronomicznych oraz na grupę zawodów powiązanych z technologią żywności.
- Przypominając raz jeszcze wątpliwości co do rzetelności ustaleń monitoringu prowadzonego w oparciu o obowiązującą metodologię stwierdzić należy, iż przydatność tego narzędzia w zakresie usprawniania polityki edukacyjnej jest stosunkowo niewielka. Trudno zwłaszcza wskazać w oparciu o zawody deficytowe (zmienność rankingów, brak „stałej” grupy zawodów deficytowych, obecność w rankingach zawodów o relatywnie niskim napływie ofert i jeszcze niższym napływie bezrobocia, a więc często marginalnych z punktu widzenia gospodarki) kierunki, w jakich powinno zmierzać kształcenie w regionie. Łatwiejszym zadaniem jest wskazanie tych zawodów, które notują nadwyżkę i kształcenie w których tylko tę nadwyżkę powiększa. Wydaje się jednak, że problemem szkół zawodowych jest na dzień dzisiejszy nie tyle struktura zawodowa absolwentów, ile ich praktyczne umiejętności zawodowe, często niewystarczające do startu na rynku pracy.
- Cennym uzupełnieniem monitoringu w jego kształcie dotychczasowym byłoby bez wątpienia włączenie do metodologii analizy innych źródeł ofert oprócz powiatowych urzędów pracy. Dyskusji należałoby również poddać zasadność uwzględniania po stronie popytu na pracę ofert stażowych i związanych z subsydiowanym zatrudnieniem, ponieważ nie stwarzają one trwałych miejsc pracy. Inna kwestia to brak „filtrowania” ofert pod względem występowania sytuacji, gdy ta sama oferta jest zgłaszana do więcej niż jednego PUP oraz gdy ta sama oferta jest zgłaszana kilkakrotnie w tym samym PUP.

- Innym uzupełnieniem monitoringu są bez wątpienia badania społeczne, takie jak przeprowadzone w latach 2009/2010 badanie losów absolwentów w ramach projektu systemowego WUP pn. *Opolskie Obserwatorium Rynku Pracy*. Dzięki nim wiemy, że sytuacja absolwentów szkół zawodowych i wyższych nie jest jednak zła. Znaczna część z nich (w przypadku studentów ponad połowa) pracuje już na ostatnim roku nauki. Młodzież ze szkół ponadgimnazjalnych zawodowych po ich ukończeniu w większości kształci się nadal, często łącząc naukę z pracą. Jednym z najistotniejszych spostrzeżeń w kontekście MZDiN jest jednak to, iż w pół roku po zakończeniu nauki wśród pracujących absolwentów jedynie połowa pracuje w branży zgodnej z kierunkiem wykształcenia. Dobrze to świadczy o elastyczności zawodowej uczniów szkół w regionie (więcej informacji można znaleźć na stronie: www.obserwatorium.opole.pl).